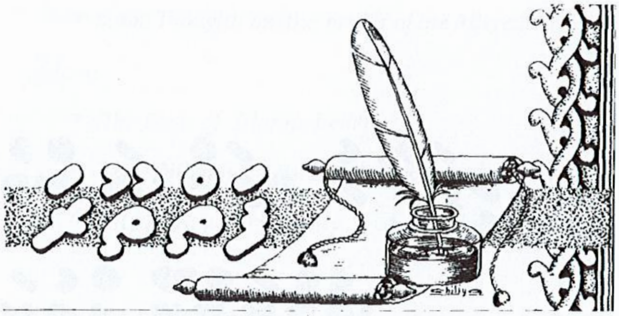

މަސްއޫލުވެރިޔާގެ ގަލަމުން ....

ބަހުގެ ބާވަތާއި މާނަތައް

އަޝްރަފް ޢަލީ

އިންސާނުންނަށް މާތް الله ދެއްވި ނިޢުމަތްތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ ހާއްސަ އެއް ނިޢުމަތަކީ ބަސްމޮށުންތެރިކަމެވެ. އިންސާނާ ދުނިޔެއަށް އުފަންވާއިރު އެނގެނީ ވަކި ބަސްދަސްކުރުމުގެ ޤާބިލުކަން ދެއްވާފައެވެ. ބަހަކީ އިޙްސާސްތައް ހާމަކުރުމުގެ ގޮތެކެވެ، ދުނިޔޭގެ ހުރިހާ ބަހެއްގެ އަޞްލެއް އިންސާނާގެ ކިބައިގައި ފެތުރިފައެވެ. ނަމަވެސް ފަހުން އާދަމް މާބޮޑުވަމުންދާ އިދާ އެއްބަހެއް ހުރި މާދަރިބަސް ދަސްކޮށް އަދަބުހިފުމުގެ ބަހަކީ ފިލިފަރު އޭނާ ދުވަހު ބަސްދޭހަވާ އެއްބަސް ދޮރުވަރު، ވިޔަނުޖެހި އެއްބަސްވެއެވެ. ކޮންމެ ބަހަކަށްވެސް މައިގަނޑު 3 ބާވަތެއް ހިމެނޭކަމަށް ބަހުގެ ދިރާސާކުރާ ބަޔަކު ބުނެއެވެ. އެއީ ބަހުގެ މައިގަނޑު ގަވާއިދުގެ ބައިތައް ކޮންޓްރޯލްކުރާ ބައެއް ބޭނުން ކުރާ ގޮތެވެ. އަދިގަނޑު ދުވަސް އެއްބައި ދަންނަވާލިދެވޭ މި އުނގެ މި ދުވަސް ނުކުތުގެ މައްސަލައެވެ.

ބަހުގެ މައިގަނޑު ގަވާއިދުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ފޮނޮލޮޖީ ނުވަތަ ބަހުގެ އަޑުތައް އުފެދޭގޮތް ދިރާސާކުރުމުގެ ޢިލްމުގެ ތެރޭގައި ސިންޓެކްސް ނުވަތަ ޖުމުލަގައި ލަފުޒުތައް އޮންނަ ގޮތާއި ބެހޭ ދިރާސާ ހިމެނެއެވެ. ކޮންޓެކްސްޓް ނުވަތަ އަޑުގެ ބައިގައި ހިމެނޭ ސިމެންޓިކްސް ނުވަތަ ބަހުގެ ލަފުޒުތަކާއި ޖުމުލަތަކުގެ މާނައާ ގުޅޭ ބައި ހިމެނެއެވެ. ބަސް ބޭނުންކުރާ ގޮތް "ޕްރެގް" އިސްލާމަކީ ހިމެނޭ ޕްރެގްމެޓިކްސް ނުވަތަ ލަފުޒާއި ޖުމުލަތަކުގެ މާނައާއި އެބަހުގެ ޖުމްލަ ބޭނުންކުރާ ބަހަށް ދިމާވާ ގޮތުގެ ޤަވާއިދާ ގުޅޭ ދިރާސާއެވެ.

ސިމެންޓިކްސް އަކީ ބަހުގެ ލަފުޒުތަކާއި ބަސްކޮޅުތަކާއި ޖުމުލަތަކުގެ މާނަދެނެގަތުމާ ގުޅޭ ބައެވެ. ލަފުޒުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ޕްރެގްމެޓިކްސް ޢިލްމާއި ކުރީގެ ދިރާސާ ގޮތުގައި ލަފުޒުގެ މާނަ ބަޔާންކުރާ ގޮތް ހުށަހަޅުއްވައި ޤާބިލު ކުރި ފުރަސަތު ބިޔާކުރާ ގޮތް ސިޔާސީ ހާމަކުރައްވައެވެ. މިގޮތުން ސިމެންޓިކްސް އެއްގޮތުގައި ލަފުޒުގެ ބަހުގެ ބާވަތާއި ބާސްކޮޅުތަކާއި ޖުމުލަތަކުގެ މައިގަނޑު ވަނީ ވަރުބާރު ގޮތެއްގައި މާނަ އެކަތީވިޔަންވާކަން އެޑްވަރޑް ފިނީގަން (1997) ހާމަކުރައްވައެވެ. އެއީ އިޖްތިމާޢީ މާނައާއި ރަސްމީ މާނައާ އަސާސީ މާނައެވެ.

ސޯޝަލް ނުވަތަ އިޖްތިމާޢީ މާނައަކީ މުޖުތަމަޢުގެ ވަރަށް ފަރުދުންނާއި އެކުއެކު ގުޅުމާއި ބޭނުމަކާ ބެހޭ މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރާ މާނައެވެ. އިޖްތިމާޢީ މާނަ ދައްކާދެނީ، އުމުރާއި ޖިންސާއި ތަޢުލީމީ އަދިއިޤުތިޞާދީ ބައިވެރިކަމާއި މީހާ ނިސްބަތްވާ ސަޤާފަތާއި ނިސްބަތްވާ ޖަމާޢަތް ވެސް ބަލަނީ. އަސާސީ ނުވަތަ އިވީޖަހާ މާނައަކީ ޖުމުލައެއްގެ ބައި ޖުޒުއަކުން ޖަވާބުދޭ ގޮތްތަކާ ބެހޭ މާނައެވެ. ހަމަ އެއާއި ސްޕީކަރާއި ޚާއްޞަ ޚާލަތުތައް އަރައިގަނެ ކަށަވަރު ކުރާ މާނައެވެ. ރަސްމީ ނުވަތަ ރެފަރެންޝަލް މާނައަކީ ލަފުޒު ދެއްކާ އެއްޗެއް ބަދަލުވީ ވަރަށް ފެށިގެން ނަމެވެ. ބަހުގެ ހުރިހާ ބައިތަކެއް ހުރިކަން ބަލާ ދެނެގަތަސް ދައްކަނީ. ދިވެހިބަހުގެ މުއްސަނދި ސާފުކަމުގެ ދިވެހި ރާއްޖޭގެ ހަމަނުވާކަން ފިނީގަން ޖެހޭކަމެވެ. ޖެހުނު ފަހު ހަމަ ބަސް ބިދޭސީ ވަރަށް ހުރިކަމުން ހިންގުމުގެ ދަށަށް ސުލޫކު ބަޔާނެއް ދިވެހިބަހުގެ ބަލާ އެ މާނައިން ފުރިހަމަ މިނިވަން ދިޔަތަކީ ކުރުމަށް ބާރުއަޅާ ހުށަހަޅަމެވެ.

ސިމެންޓިކްސް އަކީ ބަހުގެ ލަފުޒުތަކާއި ބަސްކޮޅުތަކާއި ޖުމުލަތަކުގެ މާނަ ދެނެގަތުމާ ގުޅޭ ބައެވެ. ލަފުޒުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ގޮތުގައި އެއްވެސް ޕެޓަރނެއް ހުރި ޖުމުލައެއްގައި މަސްއޫލިއްޔަތު ލަފުޒު ވަކި ބަހަކަށް ބަލާ ކަމުގައި ބަޔާންކުރަ އެޑްވަރޑް ފިނީގަން (1997)

■